

Legnagyobb stadionunk az erdő

Gondolatok az erdészek és az erdei sport viszonyáról

Ennek az írásnak az a célja, hogy összefoglalja az erdei sportolás legfőbb szempontjait, röviden ismertesse a jelenlegi és a jövőben várható szereplőket és vitát indítson arról, hogy mi is az erdőgazdálkodó szerepe az erdei sportéletben. Ez nem az Erdészeti Lapok sportrovata, ezt annál komolyabban kell venni. Szakmánk hagyományosan védekező helyzetben van. Csak a legjobbak tudnak defenzívából előnyt kovácsolni. Mi nem vagyunk ezen a téren a legjobbak, ez már bebizonyosodott. Mi tehát a megoldás? A válasz logikus: a kezdeményezés és az előremutató cselekvés. Kérem és javasolom, hogy ezzel a szemlélettel olvassák ezt az írást.

Az idei tavasz késik. Még most, április elején is csak próbálkozik a jó idő. A rossz körülmények ellenére is egyre többen keresik fel az erdőket sportolás céljából. Az erdő mindig nyitva áll.

Legyen hó, vagy kánikulai meleg, az erdő mindig az ország legnagyobb stadionja lesz. Szakmánk felelőssége az is, hogy a közjóléti szerepnek ez az egyre inkább növekvő szelete ne hogy az erdő kárára fejlődjék, viszont az emberek javát szolgálja.

Manapság a sport és az egészséges életre nevelés fokozott figyelemben részesül, a média is mind többet foglalkozik a témával. Az erdőket ellepik az ott sportolók. Az ún. extrém sportolók pedig olyan „sportszernek” titulált szerkezetekkel is megjelennek, amelyekre

még a legnagyobb álmodozók sem gondoltak. Ez a jelenség és tendencia az erdészekre egyre nagyobb feladatokat ró.

Van szerencsém jól ismerni az ország leginkább látogatott városi erdőterületét. Magam is rendszeres erdőlátogató vagyok a szakmai munkámon felül, elsősorban sportolási céllal. A budai hegyekben minden előfordul. Hatalmas tömegek sétálnak, futnak, síznek, kerékpároznak, paplanernyőznek, kutyát futtatnak (majd keresnek), tájfutnak, nordic-walking-olnak, tömegversenyeznek, lovagolnak, downhill-eznek, motoroznak, quadoznak, keleti küzdősportot űznek, meditálnak, szerelmeskednek, piknikeznek, taposnak, gyűjtögetnek, rongálnak, és szemetelnek, szemetelnek, szemetelnek (*Hofi G.*). Mit tehet az erdészet? Küzd és küzd. De befolyásolni csak vajmi keveset tudja az erdőlátogatókat. Se ereje, se ideje, se pénze hozzá. És ez nemcsak Budapesten van így.

Hogyan lehet becserkészni és befolylásolni ennek a tömegnek legalább egy részét. Ennek alapvetően két módja lehet: tiltással és büntetéssel, vagy bevonással és meggyőzéssel. Az első módszer Magyarországon nagyon kis hatásfokkal működik (gondolom mindenkinek azonnal a közlekedés jut az eszébe). Ezen felül az erdőgazdálkodónak a büntetéshez is csak áttételesen van jogosítványa. Ezt nem taglalom, mert írásom könnyen átlendülhet a síránykozás mezejére. Marad tehát a má-

sodik, a bevonás és a meggyőzés, folytatom: a partnerség, a közös felelősség, a barátság stb. Ma ezt a módot divatosan kommunikációnak nevezik. És hogyan találkozik az erdészeti kommunikáció és a sport? Egyszerű! A fatolvajokon és a gyűjtögetőkön kívül az erdőt elsősorban a sportolók veszik igénybe. Ebből következik: az erdészek a leghatékonyabban a sportolókon (no meg a gyerekeken) keresztül tudják megszólítani a társadalomnak ezt a rétegét. Nézzük meg, kik a leginkább hasznos célcsoportok, mi a kialakítandó stratégia elve.

Még az 1970-es években *dr. Madas László* (hajdani élsportoló és mindvégig sportkedvelő) nagy érzékkel választotta ki azokat a célcsoportokat, akiken keresztül rendezni tudta a Pilisi Parkerdőre zúduló tömeg okozta egyre súlyosbodó gondokat. Ők pedig az autósok és a gyalogos turisták voltak. Akkoriban az ún. teljesítménysportok (futás, kerékpár) még nem mozgattak akkora amatőr tömegeket, mint manapság. Stratégiája az volt, hogy az autósokat lekötötte az erdőterület közutakkal határos parkolóiban (sétaösvény, erdei tornapálya, padok stb.), a gyalogos turistákat pedig jól kijelölt és berendezett turistaútvonalakra terelte. Sípályákat, sífelvonókat építtetett és működtetett az erdőgazdaság síszakosztályának a segítségével. Ezáltal a Pilis jelentős része megmenekült a terheléstől. Az együttműködés csúcspontja pedig a Társadalmi Erdei Szolgálat volt, tagjai hétvégeken gondosan őrizték a pilisi utak bejáratát. Ez a tudatos kommunikáció és a jó együttműködés eredménye volt. Jó példa, gondolom senki nem vitatja.

Menjünk kicsit Németországba, a Fekete-erdőbe. Az 1960-as évek végén a hajdani NSZK-ban (nyilván az egészségmegőrzés hivatalos politikájának köszönhetően) nagyon népszerű lett a kocogás, illetve télen a sífutás. A Fekete-erdő sífutásra alkalmas terepet kínál, nem csoda, hogy ezeket a hegyeket ellepték a sífutók. Taposták a szűz havat, mentek utakon, utak mellett, árkon-bokron át. Nem csupán az erdészek munkáját zavarták, de egyebek közt az ott élő több mint száz siketfajdot is. Az erdészek (akik között neves sportolók is akadtak) eldöntötték, hogy rendet teremtenek. Először is meg kellett ismerniük, hogy

mi is a sífutók igénye. Sílécet kötöttek tehát és beálltak a sorba. Erdészversenyekkel népszerűsítették maguk között ezt a sportot. Csatlakozva a sífutók táborához, megértették a problémákat. Ezután jöhetett a tervezés és a végrehajtás. Az eredményt nem részletezem, mindenestre több mint 1 millió sífutó látogatta télen ezt a területet, de ettől még a 150 egyedet kitevő siketfajdállomány is szép nyugodtan megél. A Baden-Württembergiek, élükön *Erwin Lauterwasser* erdőigazgatóval kiengedték a palackból az erdészsportok szellemét. A tartományi, majd szövetségi szintű erdészeti északi síverseny kilépett Németországból. A legnépesebb biatlonversenynek mondható Európai Erdészeti Északi Síverseny (EFNS) már a 45-ödik születésnapját üli. Esetenként 600-1200 sífutó erdész vesz részt a szakmai tapasztalatcserével egybekötött versenyeken, hogy utána odahaza nagyobb hozzáértéssel járuljon hozzá az erdei sportokkal kapcsolatos feladatok megoldásához.

Melyek ma Magyarországon az erdőlátogatók legjelentősebb célcsoportjai? Először is a gyalogos turisták. Ők érzékelik a leginkább az erdőt, annak változásait, a legtöbb kritika tőlük érkezik. Számukat csak becsülni lehet, sokan vannak. Szövetségekbe és szervezetekbe tömörülnek.

A másik nagyon jelentős célcsoport a hegyikerékpárosok népes csapata. Létszámuk jelentős, ma már bőven meghaladja a 100 ezret. Szervezettségük révén komoly befolyással bírnak, nagyon fontos partnereink lehetnek. Felkészült szervezeti háttérük van.

Nagy csoportot képeznek az erdőben sportolási céllal rendszeresen futó,

gyalogló amatőrök. Ők általában nem tartoznak sportszervezethez. Annak ki-derítéséhez, hogy hányan vannak, friss felmérés kellene. Számuk napról napra növekszik.

A tájékozási sportok mintegy 5 ezer főt számláló csoportja fontos partner. A szakágak jellegéből (szellemi/fizikai sport) adódóan a versenyzők jelentős része magas színvonalú szellemi munkát végez. A tájékozási sportok közül a tájfutás érinti az erdő legfelsőbb részeit és kívánja leginkább a versenyek gondos előkészítését, lebonyolítását. A tájfutók között aránylag sok az erdész végzettségű versenyző, ezért részben a belső kommunikáció, részben az OEE Erdei Sportok Szakosztálya révén a sportolók kellően tájékozottak. A versenyek rendezéséhez segítséget nyújt a néhány éve elkészült Terephasználati útmutató és kiemelt figyelmet kapnak a környezetvédelmi szempontok.

Nem szükséges elemezni, hogy az egyre növekvő rohamot nem lehet megállítani csak tiltással, főleg azért, mert fokozott állami biztatás mellett mind több támogatást kap a szabadidős sportolási tevékenység. Szakmánk már korábban elébe ment a dolgoknak, ezt a kiépített parkerdők, kirándulóerdők, a turisztikai berendezések és erdei sportlétesítmények sora bizonyítja. Bizonyos területeken azonban ez nem elég, élő kapcsolat szükséges az erdőlátogatókkal. A kapcsolattartás legkézenfekvőbb módja, ha a fiatal – és akár az idősebb – kollégák maguk is beállnak a sportolók sorába, és az erdőgazdálkodók, ha csekély mértékben is, de szponzorálják a sportolókat. Ezt nyilván nem lehet kötelezővé tenni, de biztatás-

sal, támogatással, erdészeti sportkörök beindításával sokat el lehet érni.

Dicséretes módon, az erdőgazdaságok rendeznek sporteseményeket és szponzorálnak klubokat. Jó volna, ha minél nagyobb mértékben támogatnák saját sportoló dolgozóikat is. Mert mellett, hogy az erdőlátogatók igényeinek jobb megértését, a jó kommunikációt szolgálná az erdészsport, kollégáinknak sem ártana az egészségesebb életvitel. Rendezvényeinken elszomorító látni az elhízott erdészeket. Nem egy csoportképen sörhasak sorakoznak. És ez nem csupán látványnak szomorú és elgondolkodtató. Az elhízottság és a mozgáshiány visszaüt az egyén egészségére, munkavégző képességére is. Elcsépeltnek tűnik, de él az örök igazság, miszerint: „ép testben ép lélek”. Az nem lehet kifogás, hogy nincs idő a mozgásra, sportra. Arra igenis mindig lehet módot találni, főleg úgy, ha csoportba szervezeten és rendszeresen végezzük. Közhely a selmeci hagyományok emlegetése, de mégis meg kell tennem. Ne feledjük, hogy hazánk legrégebbi sportegyesülete az 1860-ban létrehozott SMAFC, amelyet öntevékeny diákok alapítottak, mert tisztában voltak vele, hogy a testedzés elengedhetetlen. Kövessük ezen a téren is elődeink jó példáját. A sportos és magabiztos megjelenésű erdész biztos nagyobb sikerrel tudja ellátni feladatát és nemcsak az erdei sportok tekintetében.

Jó volna, ha ez a cikk nem végezné be pályafutását az Erdészeti Lapok Archívumában. Érdemes lenne erről a témáról véleményeket hallgatni, fórumokat kezdeményezni.

Gerely Ferenc, elnök
OEE Erdei Sportok Szakosztály